

नागपूर जिल्ह्यातील गोरेवाडा
जंगलाचे व तेथील वन्य प्राण्यांचे
संरक्षण करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : डब्ल्युएलपी-१००९/प्र.क्र.११९/फ-१,
मंत्रालय, मुंबई : ४०० ०३२.
दिनांक : २९ नोव्हेंबर, २०११.

- वाचा :-** १. शासन निर्णय क्रमांक : डब्ल्युएलपी-१०९९/प्र.क्र.८९/फ-१, दि.१२ डिसेंबर, २००५.
२. महाराष्ट्र शासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई शासन निर्णय क्रमांक
डब्ल्युएलपी-१००७/प्र.क्र. १४०/फ-१ दिनांक १० ऑगस्ट २००७.
३. शासन निर्णय क्रमांक : डब्ल्युएलपी-२००४/प्र.क्र.५२/फ-१, दि.२७ जून, २००८.
४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र क्रमांक :
कक्ष-२२(६)/यो/गोरेवाडा/३११/२००९-१०, दिनांक १२ मे, २००९
५. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र क्रमांक :
कक्ष-२२(६)/यो/गोरेवाडा/७४९/२००९-१०, दिनांक १८ नोव्हेंबर, २००९
६. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र क्रमांक :
कक्ष-२२(६)/यो/गोरेवाडा/२२९/२००९-१०, दिनांक ५ जून, २०१०.

प्रस्तावना :-

मौजे गोरेवाडा, तालुका नागपूर येथे १०० ते १५० हेक्टर वन क्षेत्रावर आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे प्राणीसंग्रहालय स्थापन करण्यास संदर्भ क्रमांक १ अन्वये शासनाने तत्त्वतः मान्यता प्रदान केली आहे. संदर्भ क्रमांक २ नुसार प्रस्तावित प्राणीसंग्रहालयाचा बृहत आराखडा तयार करण्यासाठी मे. बर्नाड हॅरीसन अॅन्ड फ्रेंड्स, सिंगापूर यांना सल्लागार म्हणून नेमण्यात आले. त्यानुसार सल्लागार यांनी दिनांक ५ मे, २००९ अन्वये प्राणीसंग्रहालयाचा बृहत आराखडा सादर केला. सदर आराखड्यानुसार गोरेवाडा नागपूर येथे असलेल्या १९१४ हेक्टर वन क्षेत्रावर आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे प्राणीसंग्रहालय स्थापन करण्याचे प्रस्तावित आहे. त्याचप्रमाणे दुर्मिळ तसेच राज्यातील या भागातून विलुप्त झालेल्या प्राण्यांचे प्रजनन करून त्यांच्या नैसर्गिक अधिवासात त्यांचे पुनःस्थापन करणेही प्रस्तावित आहे. सदर प्रकल्प हा नागपूर शहरास लागून असल्याने या प्रकल्पामुळे या भागात निसर्ग पर्यटनास चालना मिळेल व रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतील. सदर पार्श्वभूमीच्या अनुषंगाने मौजे गोरेवाडा, तालुका-जिल्हा नागपूर येथे आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे प्राणीसंग्रहालय स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. या संदर्भात शासन निर्णय झालेला आहे. त्यानुसार प्राणीसंग्रहालय स्थापनेचे काम एफ.डी.सी.एम. लिमिटेड व खाजगी सहयोगी यांची विशेष उद्देश व्यवस्थेची निर्मिती करून त्यामार्फत करावयाचे आहे. सदर विशेष उद्देश व्यवस्थेस प्राणीसंग्रहालय स्थापन करण्याकरीता सर्वोच्च न्यायालय, केंद्रिय प्राणीसंग्रहालय प्राधिकरण (CZA) व वन संवर्धन कायदा, १९८० (FCA) अंतर्गत परवानगी घेणे आवश्यक आहे. या परवानगी घेणेकरीता लागणा-या कालावधीमध्ये गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालय वनक्षेत्राचे अतिक्रमण, वन्यजीव संरक्षण इत्यादी बाबींची संवेदनशिलता लक्षात घेता सदर क्षेत्राचे संरक्षण व संवर्धन करण्याकरीता शासनाने खालील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

- (१) गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालय प्रकल्पाकरीता निश्चित केलेली १९१४ हेक्टर वन जमीन ही एफ.डी.सी.एम. लिमिटेडकडे हस्तांतरीत करण्यात येत आहे.
- (२) गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालयासाठी सद्या वन विभागामध्ये मंजूर असलेली व सोबतच्या परिशिष्टात दर्शविण्यात आलेली पदे, या पदांवर कार्यरत असलेले अधिकारी / कर्मचारीवृंदासह एफ.डी.सी.एम. लिमिटेडकडे हस्तांतरीत करण्यात येत आहे. सदर अधिकारी / कर्मचाऱ्यांचे वेतन व भत्ते वन विभागाकडे संबंधित लेखाशीर्षाकडे उपलब्ध असलेल्या नियमित अनुदानातून वन विभागामार्फतच अदा करणे चालू राहिल. मात्र त्यांचेवर एफ.डी.सी.एम. लिमिटेड यांचे प्रशासकीय नियंत्रण राहिल.
- (३) एफ.डी.सी.एम. लिमिटेड या अधिकारी / कर्मचाऱ्यांचा वापर गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालय प्रकल्प क्षेत्राचे व परीसरात आढळणा-या वन्यप्राण्यांच्या संरक्षण, संवर्धन व त्यांचे अधिवासाच्या विकास कामाकरीता करण्यात येईल.
- (४) गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालय क्षेत्राचे अतिक्रमणापासून संरक्षण करण्याकरीता आवश्यक तेथे क्षेत्रा सभोवताल संरक्षण भिंत / कुंपण अथवा इतर संरक्षण उपाययोजना एफ.डी.सी.एम. लिमिटेडतर्फे करण्यात यावी. सदरची संरक्षण भिंत केंद्रीय चिडीयाघर प्राधिकरणाने मंजूर केलेल्या आकारमान व डिझाईनची असावी. यासाठी वर्ष १९९१-९२ च्या दरम्यान पर्यायी वनीकरण अंतर्गत रोपवने घेऊन काही भागात उभारण्यात आलेले परंतु सद्या दुरावस्थेत असलेले तार कुंपणाचा शक्यतोवर गरजेनुसार वापर करण्यात यावा.
- (५) गोरेवाडा तलावाच्या लगतचे क्षेत्राचा विकास गोरेवाडा रिजर्व म्हणून करण्याकरीता क्षेत्राचे संरक्षण, संवर्धन व आवश्यक तेथे अंतर्गत कुंपण, निसर्ग पायवाट व वन्यप्राणी अधिवास सुधारणेची (Habitat Development) कामे तसेच Rescue Centre ची कामे एफ.डी.सी.एम. लिमिटेडतर्फे करण्यात येतील. सदरची कामे करण्याकरीता वर्ष २०११-१२ मध्ये अर्थसंकल्पित तरतूद २० कोटी तात्काळ एफ.डी.सी.एम. लिमिटेडला हस्तांतरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- (६) सदर योजनेवर शासनाकडून होणारा खर्च २४०६-वनीकरण व वन्यजीव, ०१ वनीकरण (११०) वन्यजीवन पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना राज्य योजनांतर्गत योजना (००) (१२) गोरेवाडा येथील प्रस्तावित प्राणीसंग्रहालयाची प्राथमिक कामे (राज्य) (२४०६-२२५९) या लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध होणा-या अनुदानातून भागविण्यात यावा.
- (७) सदर शासन निर्णय, महसूल विभाग, नियोजन विभाग तसेच वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक : ३०४/२०११/व्यय-१, दिनांक २५.११.२०११ अन्वये दिलेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासनाचा निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.Maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०११११३०१७०१५४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विवेक खांडेकर)

सह सचिव (वने)
महसूल व वन विभाग.

प्रति,

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव) पूर्व, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव) पश्चिम, बोरीवली, मुंबई.
अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), नाशिक.
सर्व मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) / सर्व मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव)
विभागीय आयुक्त, नागपूर
आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर
अध्यक्ष, नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर
जिल्हाधिकारी, नागपूर
सह-संचालक (वित्त व कोषागारे), नागपूर
मुख्य अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नागपूर
संचालक, गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालय
उपसंचालक, नगर रचना, नागपूर
सर्व वनसंरक्षक (वन्यजीव) / सर्व उपवनसंरक्षक (वन्यजीव)
कक्ष अधिकारी (व्यय-१०), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
कक्ष अधिकारी (विसु-१), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
कक्ष अधिकारी (विसु-१), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर.
फ-१ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२ (निवडनस्ती).

शासन निर्णय क्रमांक : डब्ल्यूएलपी १००९/प्र.क्र.११९/फ-१,
दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०११ सोबतचे परिशिष्ट

वन विभागाकडे मंजूर असलेली व एफ.डी.सी.एम.लि.कडे हस्तांतरीत करण्यात येणारी पदे

अ.क्र.	पदनाम	संख्या
१	वनपाल	४
२	वनरक्षक	१३
३	वाहनचालक	१
४	अधिसंख्य वनमजूर	१५
	एकूण	३३